

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros.a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

Ventim

¡Tornem-hi, Tonina! volem dir, «Obrer Balear»!

Se veu que es paperetx socialis-
tengo està ja a ses tres pedretes, a
punt de fer es derrer badai.

Deim això perque dissapte torna su-
car ets ais de que se troba acabat de
tot; i que, si no fan via es seus baba-
luets a dur-li escaiola, moraduxos o
clopinsos, farà pell de pura magror. Sí,
tot es primer article, prop de dues co-
lumnes, dedica an aqueix tema tan
pintoresc un tal per qual *Equis-i-zeta*,
vaja! es derrer mot des credo.

I vos assegur que és de sentir aqueix
titiuer com diu an es socialistes que
son uns ingrats, uns estúpits, uns...
carronyes perque deixen morir de fam
un paperingo com s'*Obreretxo* que fa
quinze anys que potoià per defensar-
los i ballar-los l'aigo davant i fer-los...
sa barba d'or.

Aquí lo que se veu ben clar, que es
socialistexos el coneixen a s'*Obreretxo*,
més ben dit, coneixen ets escriga-
doretxos que l'empastissen, i deuen
dir:—Per estar mal defensats per uns
papalomeos com aqueix que fan burots
damunt s'*Obrer*, val més estar sense
defensa; per això, que's fassen trons
aqueix escrigadoretxos, que saben tant
d'escriure com sa coa de s'ase.

Per això és que, per més que s'
Obreretxo s'esgargamella cridant *ajuda*
es socialistexos fan oreies de consul,
fan es beneit per no pagar s'hos-
talatge, no van d'aglans, vui dir que
es pocs aglans que tenen s'estimen més
etzibar-los-se ells que arrambar-los an
aquells escrigadoretxos assoleiat.

I que això és lo que li passa a s'
Obreretxo mos ho demostren ses tres
lletes de subscriptors que ha publicades,
això és, de donatius amb que es seus
amics l'han volgut afavorir. Tots aqueix
donatius no pugem més que **dotze pes-
setes i vint i cinc céntims.** ¡En tres
setmanes no ha pogudes replegar més
que 12'25 pessetes!

Ara figurau-vos si amb això porà
tapar gaire forats ni pagar gaire deu-
tes! Això és tota sa forsa des socialis-
me mallorquí! ¡Veiau si hi van ala bai-
xa es socialistes mallorquins i si n'han
de tenir gaire d'entusiasme p'es seu
paperango!

Entre ses tres lletes publicades su-
men 72 subscriptors; pero d'aqueix n'hi
ha sis que hi estan tres vegades; per
lo mateix per aquest vent n'hem de
llevar 12. Ademés n'hi ha altres sis
que hi estan dues vegades; de manera
que per aquest altre vent n'hem de lle-
var altres 6, que amb sos altres 12 fan
18, els quals rebaixant-los dels 72, en
romanen només 54. Per lo tant, en tres
setmanes s'*Obreretxo* no ha trobats
més que 54 bibuins que's compatissen
d'ell; i van tan primets de lloms tots
ells i senten un entusiasme per s'*Obrer-
retxo* tan moderat, que entre tots 54
no han pogut o no han volgut fer més
que **dotze pessetes i vint i cinc centi-
mets.**

Donem gracies a Deu de que es qui
fan professió de contraris de Deu i des
Catolicisme a Mallorca, duguen es ca
tan magre i campin tan curt i manet-
gin tanta de rutxel-la dins es gavaig.

I acaba es paperango socialistengo
fent sa fel contra es seus biduins per-
que van a mà de deixar-li aixamplar
es potons, i diu que això serà donar

massa greix an el P. Vives i an En
Revenjoli.

¡Quina manera de mentir!

S'*Obreretxo* taia claus perque s'
Ajuntament de Ciutat votà que's de-
manàs an es Govern de Bèlgica que
esbuc es monument que es criminals
i es betzols de Brusseles alsaren an es
gran criminal fusellat a Monjuich dia
13 d'octubre de 1909, perque tal mo-
nument és una galtada a l'Espanya. I
té s'*Obreretxo* sa desvergonya de dir
que es dotze Retgidors que votaren
que's demanàs allò contra es 4 que vo-
taren que no's demanàs, no represen-
ten negú, que no representen s'opinió
pública.—Pero ¿com sou tan potenc,
Obreretxo? ¡per que son Retgidors
aquells dotze honorables senyors que
votaren p'es bon d'Espanya i contra es
criminal fusellat a Monjuich, oprobi
d'Espanya i de s'humanitat? ¿Tal vol-
ta no son Retgidors per que Palma les
votà per tals? I voltros ¿què represen-
tau? ¿a on son es Retgidors socialistes
que Palma elegís? No n'elegí cap! Bé
provaren de presentar candidatura a
ses derrer es eleccions municipals; pe-
ro feren sa prova des ruc; ni un Ret-
gidor tregueren! En camvi sa candida-
tura contraria a tot lo que's criminal
fusellat a Monjuich representa, aque-
sta candidatura triunfà tota per gran
majoria. Per lo mateix aqueix senyors
que votaren contra es monument que a
Brusseles té aquell malfactor, represen-
ten sa majoria des còs electoral de Ci-
utat, representen sa opinió pública de
Ciutat. ¿Talvolta tota sa Prensade Ci-
utat no ha alabada s'actitut d'aqueix
senyors? Sols sou vos ¡gran carronya d'
Obreretxo! que no los alabau; i això és
per ells una gran honra, perque ses
vostres censures son glories i ses vos-
tres alabanses oprobis per totes ses
persones decents. ¿E-hu sentit, gran
noningú de paperot socialistetxo?

Altre pic, Toni Colau!

Ell s'*Obreretxo* torna a reprémer
allò de que es Govern dona an el Papa
una subvenció de 100.000 pessetes!
Ja el defiaem, fa mesos, que presen-
tàs proves de que existesca tal subven-
ció. ¿Dins quin presupost figura? ¿qui-
na oficina de s'Estat la paga? Vaja,
Obreretxo mentiderando, veiam si sou
capaç de citar-mos noms i armes! Mas-
sa hu sabeu que és una solemne men-
tida això de tal subvenció; pero com
vos convé donar-la per vera, per em-
blanquinar es pocs sogueus que encara
vos queden, per infiltrar-los s'odi an el
Papa, come bon deixeble d'En Voltair,
que deia: *Calumnial! que sempre
queda qualque cosa de tota calunnial!*
—voltros feis lo mateix, mentiu com
uns canalles per fer odiós el Papa, Vi-
cari de Cristo! Sa vostra vida es sa
mentida i sa calunnia, gran poca-cosa
de socialistetxo!

¿Vol dir vos cou que vos toquin en Pautet
xo Iglesias?

Se veu que vos ha ferit a s'òs de sa
cama *El Seglar Católico* amb so de-
manar an ets obrers socialistes qui ha
suades ses cases que En Pauetxo té a
l'Escorial; per ell, just per ell, i no
p'es socialistes!

En Pauetxo era un pobre caixista,
que no tenia a on caure mort. Predi-
cant socialisme, embaucant, emblan-
quinant trebaadors arribà a fer-se un
partit, que aviat li paga es jornal per
que defensàs es qui formaven es par-
tit; i defensant-los En Pauetxo, amb so

bon jornal que es partit li dona i aprofitant totes ses caigudes i avinenteses que sa caporalia d'un partit dona, ha arribat a tenir unes quantes cases a l'Escorial; i, com hem dit, no les té p'es socialistes, sino per ell. I ¿d'on han d'esser sortides aqueixes cases més que de sa suor des pobres trebaia-
dors que paguen un bon jornal an En Pauetxo per que los defens? Per lo mateix, qui ha suades aqueixes cases son es socialistexos caps-closos i pastanagues que fa tants d'anys posen un tan per setmana per omplir es butxacons an En Pauetxo.

¿E-hu seuti, grans bajoques d'es-
crigadoretxos de s'*Obreringo Balear*?

¡Mentiu tan alt com sou!

Sí, ja no serviu per res pus que per mentir, escrigadoretxos des paperot socialista! Per això teniu pit per dir dissapte que l'any 1911 se provà dins ses Corts d'Espanya que en sa sentència contra En Ferrer e-hi hagué *error judicial*. Es fals de tota falsedat que's provàs tal cosa! Veiam! quin dia va esser que se provà tal cosa? ¿quin diputat la provà? Sí justament succeí tot lo contrari, quant aquest any 1911 tractaren es republicans de dur se questió dins ses Corts per demanar sa *revisió* de sa causa d'En Ferrer. Se'n varen dur s'aumut p'es cap, i fins i tot no gosaren demanar tal *revisió*. ¡I voltros teniu pit per dir que's demostrà llavò que hi hagué *error judicial* en tal causa! ¡Mentiu com l'ànima de Judes en so dir tot això!

¡Aqueix Jesuïtes!

Mòs conta es paperot socialista que es Jesuïtes an el Brasil fa devers vint anys que tenen un exèrcit de seuvatges que cremen, roben i maten allà on les dona la gana, i que negú tracta de capturar-los.

¿A on consta que an el Brasil e-hi haja res d'això? En lloc; es una solemne mentida des paperot socialista, una de tantes de mentides amb que tracta d'emblanquinar es seus lectors, donant-los figures per llenternes, pintant-los St. Cristòfol nan, allà on fins i tot ets al-lots de mamella saben que era gegant.

No és gens extrany que un paper que ment d'una manera tan canalla, es seus mateixos partidaris n'estiguen farts, i li donin ses partes p'ets uis i l'enviin a mal-viatge.

Un paperango tan indecent no's meireix més que una puntada de peu just baix de s'espina, i enviar-lo a pas-setjar per que torn airós, tan poc com e-hu és.

¡Quin altre gran criminal!

P'es gran Victor Hugo parlam, de qui s'*Obreretxo* copia un raig de mentides i d'infamies. Sí, En Victor Hugo fons un gran criminal. Ell va nèixer d'una familia catòlica, va comensar per esser catòlic i fins *llegitimista* o partidari des reis absoluts de França; i a sa Relligió i a sa Reialesa Borbónica consagrà ses seues primeres poesies, vertaderament sublimes, estupendes. Pero llavò sa seua superbia i ambició desenfrenada d'esser un Deu de ses multitudes revolucionaris, li feren pegar sa gran sòtola de renegas de catòlic i de monàrquic, i se va fer revolucionari i va escriure ses mil barbaritats, fins que se va morir, completament incrèdul, sense tornar a Deu, que sapiguem! ¡Quina cosa més horrible no ha d'esser per un homo de gran talent, que és

nat catòlic, i hi ha crescut i s'hi es fet homo, i llavò renega, i se passa una vida llarguissima fent guerra a la Relligió que'l feu fill de Deu, i se mor sense tornar a Deu! Es cabells s'alsen des cap, sols de pensar-hi en lo que ha d'esser d'homo d'aquesta casta davant es Tribunal de Deu!

Sí, En Victor Hugo era un gran criminal: cometé es crim de renegar de catòlic; cometé un enfilat de crims passant-se la vida atacant sa Relligió, atacant Deu! Malanat! cent voltes malanat!

¿Què és més que un criminal un homo com En Victor Hugo que té pit per entaferrar totes aqueixes mentides que s'*Obreretxo* li copia, a on diu que l'Esglesia «ven es batisme»? ¿Quant han fet pagar res per batiar negú? Veiam, que mos ne trega un que és un de cas s'*Obreretxo* de que en-lloc de Mallorca cap Vicari ni Rector haja fet pagar res de cap batisme? També diu En Victor Hugo que l'Esglesia «ven ses indulgencies».—Es fals que l'Esglesia n'haja venada cap mai. Que mos ne citi un sol cas s'*Obreretxo* de tal venuda!

També diu En Victor Hugo que l'Esglesia «ven es dret de casar-se», «es dret d'agonisar», que «ven ses oracions», «ses misses», «ses bendicions», i que «dins ses esglesies no's pot donar una passa sense pagar», que «han de pagar per seure-hi», «per resar-hi».—¡Mentiu com un canalla ¡o poeta colossal! ¡o Victor Hugo! dient tot això! ¡Es una solemne mentida tot això que vas embolicau! ¿An-e quina esglesia, no ja de Mallorca, si no de tot lo mon, fan ni han fet mai res d'això? Sí, mentiu com un canalla, dient tot això que deis! ¡Vos prostituïreu fent servir per això es talent extraordinari que Deu vos concedí! No el vos havia donat per fer-vos missatge d'En Barrufet! ¡Aquí está tot es vostro crim! ¡Malanat! ¡Milions de vegades malanat!

Van ala baixa!

P'es socialistes parlam, de Mallorca i de tota Espanya. Dins Manacor amb sa bona harmonia que d'algún temps ensà reina entre es partits governamentals, es socialistes fan tant de paper com En Palou a sa Pobla; han perduda tota s'importancia. A Marratxí, que era un des fortins socialistes de Mallorca, estan tan desgavellats i abatuts, que ja no'n canten galls ni gallines. I ¿què en direm des de Lluchmajor, que com que el mon los fos petit i que tot e-hu haguessen d'arregussar? Idò a Lluchmajor estan tan esfondrats i capxifollats, que no treuen fesomia, van ranca-sega de tot i baten per ses foranes, pero ¡de quina manera! Des socialistes de Ciutat basta dir que tenen es seu paperengo carregat de deutes i a punt de donar a rebre; això després d'haver haguda de tancar antany sa seua escola per falta d'al-lots i d'escaiola p'es Mestre, que hagué de cercar un altre art per viure. De manera que es nostros socialistexos van prims ferm de lloms, duen es ca magre de tot, les toca fer badais i duen rusca per llarc. Així paga En Barrufet es seus missatges i merda-caners. Es sa paga que's meireixen.

Ses tres flors

(Segueix)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que es mariners amb sa fadrinetta seguien endavant sempre vent en

popa, tractant-la tan bé com sabien per ginyar-la a casar-se amb so qui seria es sortat, en treure busca.

Es grans polissardos de mariners, en lloc de donar a sa barca sa bordada cap an es port de ca'n Miquelet, le hi donaven tan a s'en-revés com sabien, per fer-se'n ben enfora, en lloc d'acostar-s'hi gens.

Pero com uns comptes fa s'ase i uns altres es traginer, succeí que el Bon Jesús no va voler que aquells marinerots la traguessen proveïda, i les anà tan tort, que, com se'n temeren, foren dins es port de sa ciutat de ca'n Miquelet; i no'n pogueren fogir, perque com el Rei destrià aquella barca i la conegué, allà on ja comensava a passar-ne ansia veient que's torbava tant a tornar, e-hi envià una partida de vaixells, que l'enrevoltaren per donar sa benvinguda an En Miquelet.

¡Bona benvinguda va esser aquella! com aquells mariners varen dir que En Miquelet les era caigut de desgracia a la mar, i ja no l'havien vist pus, i que consideraven que qualque peix a l'acte el s'havia engolit.

—Idò, digueren es mariners des vaixells del Rei, ¿com no hu posada bandera de dol, si heu perdut En Miquelet p'es camí?

—Teniu raó, diuen es mariners de sa barca. No hi havíem pensat gota, tan trastornats anàvem!

I a l'acte issaren sa bandera de dol. El Rei que guaitava de dalt una torre del palau, com veu aquella bandera de dol, se trastornà tot, i ja és partit corrents an es Moll, a veure que seria allò.

Arriba an es Moll, sa barca d'En Miquelet ja havia atracat, i es mariners, tot enfascats i incorreguts, com se veuen el Rei davant.

¿Com no hi havien d'estar ben enfascats i ben incorreguts, sabent ells tan bé que no era ver que En Miquelet los fos caigut de desgracia a la mar, sino que eren ells que le hi havien tirat amb una sempenta.

Ells ja veien que, com tots e-hi tenien sa pell perque tots e-hi havien convengut, per lo que hem dit; ja veien ells que tots se'n guardarien com de caure de destapar-se; pero, com es peccat pesa més que es plom, i si fins lo que no's fa se sab, quant i més lo que's fa, per d'amagat que's fassa,—no hi cabien de por que tenien que allò no s'arribàs a destapar; i naturalment massa que hu veien ells que es dia que allò sa sabés, hauria d'esser ferest lo que el Rei les faria, i per molt que los fés, no seria tant com ells se mereixien, allà on En Miquelet era tan bon al-lot, que no feia mal més que an es pa, que sempre havia tenguda mel a sa boca per ells, i mai li havien vist barretjar negú nat del mon, quant i més es de sa barca que anaven amb ell; i a un bon al-lot així l'havien tirat a la mar de cop descuit!

El Rei amb això crida es mariners de sa barca, les demana què era estat això d'En Miquelet, i aquells grans polissardos digueren lo mateix que an es des vaixells: que un dia dematí les era caigut de desgracia a la mar, tot d'una s'era afonat i no l'havien vist pus en tot aquell badiu de mar.

I per que vés el Rei que era així com li deien, li presenten sa fadrineta, que va dir que ella no l'havia vist caure a la mar an En Miquelet, sino que un dia dematí la criden, quant ella s'acabava de vestir dins es seu auberjó, i ella surt i li diuen allò, i que des trastorn perdé el mon de vista, li agafà baticor i torcè es coll i estigué una partida de temps esmortida, i que ja no l'havia tornat veure pus an En Miquelet.

El Rei aquí rompé amb un plors desfet, i no hi havia qui l'aconortás, com bé poreu pensar, perque així mateix era massa gros haver perdut s'unic fill que tenia. I el pobret, com qui mal no fa, mal no pensa, va creure que era així com es mariners contaven; i, quant sen-

ti tota sa relació que aquella fadrineta li va fer de sa seua propia vida, que era d'una casa bona i es moros la feren cativa, i la dugueren an el Rei-Moro, que la volia per casar, però que primer havia de renegar de cristiana, i ella estava resolta a tot antes que renegar, i la tenien a pa i aigo dins una barraca des jardí del Rei-Moro, fins que s'hi presentà En Miquelet, que la va treure d'allà dins i la se'n duqué a sa barca, i se'n venien ben determinats a casar-se.

Com el Rei sentí tot aquell sementer, bé hu poreu creure, se'n compati d'aquella mesquina, i ¿què fa ell? La se'n mena a ca-seua, la presenta a la Reina, li tornen fer contar tota sa carta gallega i tragedia que havia correguda, i allà tots tres plora qui plora sa mort d'En Miquelet, que era tota s'alegria d'aquelles tres ànimes tan dissortades. Com prou varen haver plorat, la Reina diu an el Rei:

—¿Sabs que trob que poriem fer? Prendre aquesta mesquina per fia nostra, ja que no tenfem altre fill ni fia més que En Miquelet i que ell l'havia triada per esposa. Respectem sa voluntat des nostro fió!

—Això és lo que mos toca fer! diu el Rei.

I el Rei i la Reina ja tornen esser partits plora qui plora; i de sa fadrineta no'n parlem, perque sa mesquina, sempre que li anomenaven En Miquelet, no feia sino plorar, i raó que'n tenia.

Na Catalineta ja va romandre a ca'l Rei, i allà ja la tractaren com si fos estada fia de la casa, i li posaren a ses seues ordes set criats i set criades, que la duien en paumes d'or, no la deixaven tocar amb sos peus en-terra i li ballaven l'aigo davant; pero d'alegria no n'hi arribaven a donar gaire, perque mort En Miquelet no n'hi poria haver d'alegria per ella en tots es dies de sa seua vida.

I d'En Miquelet ¿què era estat? Ara hu veureu. L'homo, com hem dit, quant va esser a penyes, que le hi deixaren aquelles dues ombres, ja li hagué estret cap a ca-seua.

Camina caminaràs i cap envant te faràs, ell s'hi feu tant que arribà a la ciutat com acabava d'atracar sa barca seua an es Moll i que ja s'era escampada per tot que ell era caigut de desgracia a la mar, feia setmanes, i que es mariners no l'havien pogut salvar, per més que hi malavetjaren.

—Bono! diu ell com sent allò. ¡Ja la m'han feta! Si que m'han taiades ses comes! Si ara jo me present, negú me voldrà conèixer, me donaràn per boig o per un polissò que'm vui fer passar p'es pobre mort, que som jo mateix.

Pensa qui pensa quina la faria, va creure que lo millor que poria fer, seria donar una volta cada dia per davant ca-son pare per entre-sentir-se de tot lo que passaria, i aprofitar sa primera avinentesa que's presentàs per donar-se a conèixer.

I allà cada dia feia un parei de passades per davant ca'l Rei, mirant ben arreu per portals, balcones i finestres, i allà veia criats i criades i senyors de la Cort que entraven o sortien o guaitaven, pero cap n'hi havia que'l se miràs; per ells En Miquelet era mort, però ben mort; i morta la cuca, mort el verí.

I mai topava son pare ni sa mare, perque lo que's diu el Rei ni la Reina no sortien casi mai, de sa pena que tenien de sa mort d'aquell fiet seu tan benvolgut.

Lo que si destriava En Miquelet cada dia an es balcó principal de ca-son pare, era Na Catalineta rodetjada de ses set criades que li feien la cort i malavetjaven distreure-la. Tot d'una que la colombrà, prou que la va conèixer; i, com la veia tan trista, més e-hu veia que era ella mateixa, i que sa tristot era haver-lo perdut a ell. N'estava ben segur En Miquelet que això era tota sa tristot d'aquella al-lotona.

Que me'n direu? Ell com cada dia

ella sortia an aquell balcó amb ses set criades, i En Miquelet passava i tornava passar per baix, i no feia més que mirar-la-se, sa fadrineta aviat se'n va tèmer, i li crida s'atenció una cosa fora mida aquell jovenet que feia tant sa fotja per baix des balcó.

—¡O germanetes meues! diu un dia a set criades. ¿no l'heu reparat bé an aquest jovenet que fa tant sa torniola per aquí baix? Si no fos que En Miquelet és ben cert que mos va caure a la mar i fa tant de temps que és mort i re-de-mort, jo diria que és ell! ¡Reparau-lo una mica, veiam si no hu és just ell, just ell!

Aquelles criades el se miraren de prim compte, i varen dir totes:

—¡Si que és ver! ¡Just-i-fet En Miquelet!

¿Que me'n direu? Ell dins un parei de setmanes sa fadrineta no passava gust més que de veure rondetjar aquell fadrinel-lo per baix des balcó, aquell fadrinel-lo tan consemblant an En Miquelet.

Amb això el Rei i la Reina se'n temen, i volgueren aluiar-lo també per veure si era ver que retirava tant an es seu fill aquell fadrinel-lo desconegut; i, com l'hagueren vist, prou que hu digueren que era just-i-fet es seu fill Miquelet.

I ¿que fan el Rei i la Reina? Comanen a un criat que segueisca es quest an aquell fadrinel-lo, fins a aclarir d'on surt, a on se fa ses sopes i de quants de punts de calsa.

Aquell criat, tot d'una que'l guipa, li pitja darrera, En Miquelet s'espitxa a s'hostal i se tanca dins sa seua cambreta, es criat crida s'hostaler, li diu que hi va de part del Rei per sebre enquestes d'aquell jovenet; i s'hostaler cantà clar, dient:

—Germanet, jo no'n sé res d'aquest al-lot sino que's presentà aquí fa una partida de setmanes, me demana una cambreta, la hi don, feim barrina de lo que m'havia de donar per estatge, manteniment i roba neta, i aquí el tenim i ben contents que n'estam perque és un sant al-lot, no's posa amb negú, no dona gota d'enfís, no és gens esquitarel en res, i cada setmana paga es llait que fa, perque diu que no se'n agrada de tenir sequeions en-lloc del mon.

—¿I vos, diu es criat, no sabeu d'on és ell ni de quines egos ve ni de que's viu?

—Germanet, diu s'hostaler, jo som un homo carregat de mal-de-caps en so tenir compte a qui vé i a qui se'n va per que no'm peguin cap porro ni'm fassen cap mal terç; i creis-me que no'n queda gens de delit per anar a endardellar res que no'm va ni'm vé. S' al-lot està aquí, menja i beu i paga a cap de tornai i no's fica mai allà on no el demanen; i noltros feim lo mateix amb ell. Així és que no vos ne puc dir res pus sino lo que vos acab de dir; i digau-le-hi an el senyor Rei que tot lo que'n sé és això i no pus.

—I què nom ell? diu es criat del Rei.

—Miquel mos digué que nomí, diu s'hostaler, i Miquel li hem dit sempre.

—No res, diu aquell criat, perdonau de l'enfado, i en coses que siguem bons, ja manareu feines.

—Lo mateix vos dic jo, diu s'hostaler. Cap enfado m'heu donat, i sempre que volgueu res d'aquesta casa, poreu dispondre amb tota francalidat.

Aquell criat se posa ses comes an es coll i ¡cap a contar-ho tot an el Rei! que li vengué ben de nou tot allò d'aquell fadrinel-lo, que negú sabia qui era ni d'on sortia, i que li deien Miquel i s'assemblava tant i tant an En Miquelet seu caigut de desgracia a la mar com tornava del Rei-Moro amb sa barca carregada d'obra fina i amb aquella fadrineta tan galanxona i tan bona al-lota.

Sobre tot, la cosa s'és tornada allargar massa, i haurem de posar forqueta fins dissapte qui vé, que, si Deu ho vol

i Maria, veurem com arribà a acabar això d'En Miquelet i sa fadrineta.

JORDI DES RECÓ

(Seguirá)

Beseuit

En Jaurés assassinat.

Dissapte de la setmana passada arriba per telegraf sa noticia de que, sa vel·lada del divenres, dia 31 de juliol, un tal Raul Villain, de 29 anys d'edat, nadiu de Reims, fill d'un Escrivà de Jutjat, se presentà a un restaurant de París, a on sopava En Jaurés, Caporal des Socialistes francesos, i li desparà quatre o cinc tirs de revolver, i l'endevinà tan bé, que allà mateix va badaïa aquell gran inimic de l'Esglesia, capare des socialisme francès, un des més responsables de sa guerra a mort que s'Estat francès ha tanta d'estona que fa contra Deu i contra l'Esglesia. S'assassí ha dit que desparà an En Jaurés perque el considerava un inimic de França. ¿Quines idees tenia aquest tal Villain? Diuen es periòdics que ell s'és donat per nacionalista, ¿quin valor tenia es seu nacionalisme? ¿Era catòlic? ¿Què era ell en realitat?—Fins ara estam a les fosques sobre tots aqueis punts. Lo que sí deim que l'Esglesia no pot aprovar ni aprovarà mai per mai cap fet com aqueix d'En Villain; l'Esglesia condemna tals atentats, mantenint es quint Manament de la Llei de Deu que diu: *No mataràs*; tals atentats son absolutament contraris a tot s'esperit i a totes ses lleis de l'Esglesia Santa.

I es socialistes ¿que hi diaen envers de s'assassinat d'En Jaurés? El reproven de sa manera més absoluta i terminant, el donen come sa cosa més injusta i més infame que se puga dir ni pensar. Se comprèn molt bé: si s'assassinat fos En Maura, l'Emperador d'Alemania, l'Emperador d'Austria, el Papa, un Cardenal, un Bisbe, an es socialistes los semblaria molt ben fet; com los semblà molt bé que N'Artal l'any 1904 clavàs un punyal dins es cos d'En Maura i que En Posa l'any 1910 li desparàs una partida de bales ben a ferir, com los semblà bé que es revolucionaris de Barcelona l'any 1909 matassen una partida de frares i capellans, com los semblà bé que dia 28 de juny darrer dos anarquistes matassen s'Arxiduc i s'Arxiducosa, Hereus de sa Corona d'Austria. Es socialistes son així: uns grans inimics de sa *pena de mort*, si los ho han d'aplicar a ells; uns grans partidaris de sa *pena de mort*, si l'han d'aplicar an es seus contraris. Es socialistes son així: uns grans partidaris de s'*atentat personal*, que En Pauetxo defensà dins ses Corts l'any 1910 contra En Maura i En Lacierva. Arasi s'*atentat personal* es contra ells, contra es socialistes, la cosa ja muda d'especie. Lo que abans era bo, deixa d'esser-ho i torna sa cosa més dolenta i més injusta del mon, desde es moment que ells en surten perjudicats. Així son es socialistes. Vérem dalt un periòdic que En Pauetxo Iglesias posà un telegrama de condol a sa familia d'En Jaurés condemnant s'assassinat.—Pero ¡Pauetxo de l'orde! i ¿què ha fet s'assassí d'En Jaurés més que seguir ses vostres ensenyances, ses lliçons que vos donàreu dins ses Corts d'Espanya l'any 1910, dient que contra es vostros inimics, En Maura i En Lacierva, arribarieu fins a s'*atentat personal*? En Raul Villain de Reims vos ha escoltat: considerava En Jaurés un inimic de França, i ¿què ha fet ell? Ha agafat un revolver, se'n és anat a cercar En Jaurés, el troba sopant, i li clava quatre bales dins el còs, i prou. ¿No demanàveu vos jo gran Pauetxo! s'*atentat personal*? Ja el teniu, idò, p'es morros! ¿Vos fa es frit?

Noltros el poreu condemnar i el condemnar amb tota sa nostra ànima a

s'assassinat d'En Jaurés, perquè sa nostra Relligió i sa nostra convicció i sa nostra consciència condemna com un crim horrible tot *atentat personal*. Ara vultros socialistes sí que no'l poreu condemnar a s'assassinat d'En Jaurés sensa contradir-vos; no'l poreu condemnar perquè heu predicat com un principi fonamental des vostro Credo sa licitud, sa santedat de *s'atentat personal*. ¡Ja el teniu, idò, ara a *s'atentat personal* en sa persona d'En Jaurés! Bé poreu estar satisfets de sa vostra obra!

Contra es monument d'En Ferrer a Brusseles

Donada s'importancia d'aquest cas, hem creim an el cas de fer unes quantes d'aciaracions.

1.

Cadascú que tenga lo que és seu.

Sa discussió que dia 27 de juliol hi hagué a s'Ajuntament de Ciutat sobre es monument d'En Ferrer a Brusseles, tengué dues parts, més ben dit, se feren dues votacions. Primer votaren si s'Ajuntament havia de deliberar o discutir sobre enviar un telegrama i una exposició an es Govern Belga demanant que esquin aquell monument. Lliberals i reformistes sostenien que *no hi havia lloc a deliberar* sobre això perquè no era incumbencia de s'Ajuntament aficar-se en favor o en contra de tal monument. Passat això a votació, foren 13 que votaren que *hi havia lloc a deliberar* i lo que no *n'hi havia*. Aquí votaren es lliberals.

Discutida sa proposició de que se posàs un telegrama i una exposició an es Govern Belga per que fés llevar aquell monument per ofensiu a l'Espanya, se passa a votació; i hi hagué 12 vots que se posàs tal telegrama i tal exposició, i 4 vots que no se posàs telegrama ni exposició. Aqueis vots foren del Sr. Pou i Reus, cap de sa minoria lliberal; del Sr. Cirer, reformista, del Sr. Espases, reformista; i del Sr. Pou i Moreno, reformista. D. Bernat Obrador, amic nostre particular, tengué es bon sentit de no votar; tot li sia enhorabona.

També hem de fer constar que el primer Retgidor que parlà contra es monument d'En Ferrer, fonc el Sr. Barceló, de la Defensa Social. Li enviam també sa nostra enhorabona més coral.

¡E-hu degueren entendre malament!

Es periodistes que donaren compte de sa sessió de dia 27 de juliol de s'Ajuntament de Ciutat, posaren que el Sr. Pou i Reus dins aquella discussió enflocà aquesta: «En cuanto a las protestas de españolismo entiendo que falta saber quienes son más españoles, los ferreristas o los antiferreristas».

No mos explicam que el Sr. Pou i Reus pogués dir això, allà on sab tothom que ensenyava En Ferrer a s'*Escola Moderna* sobre la Patria, que és Espanya, sobre s'Exèrcit, que és sa columna i es bras dret de la Patria, d'Espanya, i sobre sa *Bandera Nacional*, això és, sa *Bandera Espanyola*; i es *ferreristes* forsat han de professar aqueixes ensenyances, perquè si no les professassen ¿quins *ferreristes* serien? Sabem lo que En Ferrer ensenyava dins s'*Escola Moderna* p'es llibres que hi feia donar. Un d'aqueis llibres que se deia *Patriotismo y Colonización*, diu totes aqueixes barbaritats: «Libraos de tocar ese fusil como si fuera de hierro candente!... Por esa negación se os tratará de rebeldes, de cobardes, de faltos de sentimientos: ¡y qué! ¡no toqueis el fusil! Se os mostrará el enemigo invadiendo la patria; ¡que la invada! Se os mostrará derribando el trono ó el sillón presidencial; que os importan esos trastos! (pàg. 12).—«No os enfadéis por una bandera, que no es más que tres metros de algodón puestos en la punta de un palo» (p. 15).—«Lo que constituye la

patria no son las circunscripciones territoriales, ni los ciudadanos que las habitan, no; son los despotas que las explotan» (p. 33).—«Cuando pienso en todos los males que he visto y que he sufrido, proceden de odios nacionales, reconozco que todo eso reposa sobre una grosera mentira: ¡el amor a la patria!» (p. 84).—«¿Quién tiene el derecho de poseer? ¿Quién tiene el derecho de castigar? ¿Quién tiene el derecho de mandar? Nuestra conciencia responderá que la propiedad ha sido constituida por la expoliación, la astucia y el dolo, por la rapacidad y el engaño bajo el nombre de comercio y de industria.—Nos dirá también que la justicia y las leyes, vampiros sedientos de sangre de los miseros y humildes, lamen los piés de los poderosos: que la responsabilidad no puede ser individual en una sociedad en que el individuo es deformado y comprimido, y que la inmunidad absoluta es preferible al azar de los castigos y a la ferocidad natural de los jueces...—No hay diferencia entre los hombres que matan, sea cualquiera el pretexto con que se quita la vida: el asesino de la guerra y de la encrucijada se equivalen» (p. 24).—«Los hombres que no tienen compasión de los otros—Jefes militares, ministros, jueces, verdugos—han pasado su vida esforzándose en despojarse de todo sentimiento humano...» (p. 83).—«Las palabras patria, bandera y familia, no suscitan en mí más que ecos hipócritas del viento, del sonido...» (p. 80). Tot això ensenyava En Ferrer dins sa seua criminal *Escola Moderna*. I també hi ensenyava això altre que consta dins un altre llibre de sa mateixa *Escola, Historia Universal*, 3.ª part, plana 244: «Es una vergüenza ser soldado... Los generales son abominables militarotes que pretenden que la guerra debe alimentar la guerra, que sueltan la brida a sus soldados y aprueban sus bandidajes y depredaciones...»

Sí, tot això ensenyava En Ferrer dins s'*Escola Moderna*: totes aqueixes barbaritats contra la Patria, contra sa *Bandera Nacional*, contra s'Exèrcit, que és s'estaló i es bras dret de la Patria; tot això es pura ensenyansa *ferrerista*, tot això professen es *ferreristes*; i, si no hu professen, ja no's poren dir *ferreristes*. Ara bé ¿quina casta d'espanyols poren esser es qui professen aqueixes idees contra la Patria, contra sa *Bandera Espanyola*, contra s'Exèrcit? ¿Què poreu esser aqueis tals més que traïdors a la Patria, que és Espanya? ¿què han d'esser més que renegats d'Espanya, espanyols borts? ¿No sab el Sr. Pou i Reus que En Ferrer i Guardia ensenyava an es seus deixebles i que escampava per tota Espanya totes aqueixes barbaritats, com les professen i les ensenyen tots els anarquistes i casi tots es socialistes? ¿No sab el Sr. Pou i Reus tot això? ¡Trobam gros que no hu sàpiga! ¿Com idò ell, cap de sa minoria lliberal de s'Ajuntament de Ciutat i Balde de Reial Orde que va esser no fa gaire i per lo mateix monàrquic, pot haver dit que «falta sobre quins son més bons espanyols: es *ferreristes* o ets *anti-ferreristes*?» ¿Com poren esser bons espanyols ni fer-ne olor, Sr. Pou i Reus, es qui defensen i professen ses barbaritats que hem copiades més amunt, tretes des llibres que En Ferrer feia donar a s'*Escola Moderna*, i que son ses doctrines genuïnament *ferreristes*? Massa ha de sebre el Sr. Pou i Reus que precisament perquè dins es llibres i dins ses càtedres de s'*Escola Moderna* d'En Ferrer s'ensenyaven totes aqueixes barbaritats contra Espanya i contra tot s'orde social, En Morret, es caporal des Partit del Sr. Pou i Reus, essent Govern, feu tancar tal *Escola*!

3.

¡Que mos perdón el Sr. Cirer! Aquest Retgidor de Ciutat, refor-

mista, no'l coneixem més que de nom i per diferents articles que ha publicats d'en tant en tant dalt *La Almudaina*, tots es que han vists, en bon sentit. Sabiem també que era republicà, però des governamentals, no des menja-capellans, i per lo demés una excel·lent persona. Per totes aqueixes raons ens va sebre un gran greu de l'ànima que fos un des quatre que votaren contra es demanar an es Govern Belga que llevi des mig es monument que hi ha a Brusseles en honor d'En Ferrer, i llavò mos va sorprendre dolorosament que se'n anàs a «La Almudaina» a demanar que li posassen sa «síntesis des discurs» que tirà a la Sala de Ciutat amb motiu de tal votació. Diu així aqueixa «síntesis»:

«La historia demuestra que la generaciones contemporáneas a los hombres que fueron juzgados como delincuentes por delitos políticos, no son las que, en definitiva, pueden apreciar la razón o sin razón que aquellos tuvieron; y así son numerosos los ejemplos de hombres que sufrieron la pena de muerte y posteriormente fueron glorificados por otras generaciones. Aquí mismo en nuestro histórico castillo de «Bellver», existe una lápida, en el sitio donde fué fusilado el General Lacy, a principios del siglo pasado, en la cual se glorifica su memoria; y esta lápida es conservada por gobiernos tanto liberales como conservadores.»

Mos estranya ferm que el Sr. Cirer retrega que es «Governs» «conservadors» no hagen tocada sa lápida de Bellver en honor des general Lacy. ¿Què era es general Lacy més que un partidari des *sistema constitucional*, que volia per Espanya sa *Constitució* de l'any 12 en loc de s'absolutisme? Ara bé, ¿per que es «Governs conservadors» havien d'anar a decantar sa lápida des General Lacy? ¿Que no son *constitucionals* es «governos conservadors»? No compremem com li és pasat per maia això an el Sr. Cirer. Però lo més gros, lo més incompreensible és que el Sr. Cirer haja gosat comparar es cas des General Lacy amb so cas d'En Ferrer! ¿Què té que veure un cas amb s'altre? ¿Què volia es General Lacy? E-hu sab tothom i el Sr. Cirer es de davant: restablir dins Espanya sa *Constitució* de l'any 12 i tomà es sistema *absolutista*, cregut de que era millor per Espanya sa *constitució* que s'*absolutisme*: i se comprèn perfectament que a-les-hores un homo com es General Lacy cregués honoradament allò, quant es sentit contrari dominava dins Espanya; pero com es sentit d'En Lacy acabà per triomfar des sistema *absolutista*, naturalment es *constitucionals* glorificaren En Lacy.

Però ¿què té que veure tot això amb so cas d'En Ferrer? ¿Com pot creure el Sr. Cirer que ses idees polítiques d'En Ferrer i Guardia puguen arribar a esser mai ses idees imperants de cap nació civilizada? ¿No oblidem sa realitat, Sr. Cirer! Vostè no pot ignorar quines eren ses idees polítiques d'En Ferrer i Guardia; vostè no pot negar que eren ses idees més subversives, més ferestes, més criminals que es revolucionaris més exaltats del mon hagen professades mai. Anem per parts, Sr. Cirer. Vetassí ses proves que tenim per dir lo que deim.

a.

Un discursot i dues circulars

Després de sa *setmana tràgica*, s'obra mestra d'En Ferrer, la Policia li anà a regonèixer es Mas-Germinal, possessió d'ell, i entre es grandiosos papers revolucionaris que li trobaren, hi havia es borrador d'un discursot que ell tirà o lletgí an es Congrés de Lliurepensadors que's celebrà l'any 1892 a Madrid, a on entre altres coses digué: «...En cercam només *uns trecent* que, com noltros, estiguen disposats a jurgar-hi es cap amb un alsament a Ma-

drit. Estam completament convençuts de que's dia que a una mateixa hora caiguen es caps de la Familia Reial i des seus Ministres o que fassem un claper d'els edificis que ells habiten, serà tan grossa sa por i sa feredat de tothom, que poc costarà an es nostros amies apoderar-se d'ets edificis públics i organisar ses juntes revolucionaries. *Visca sa revolució! VISCA SA DINAMITA!*» En Ferrer se passà una partida d'anys cercant aqueis *trecent*, i en duia sa llista des qui s'anaven apuntant. Si no arribà a posar-ho en planta, fonc perquè no arribà a trobar es *trecent*.—Altres papers li trobaren també an es Mas-Germinal, unes *Circulars* que ell escampava entre es republicans acorats. Sa *Circular num. 1* deia: «Més tost que edificar, *MOS IMPORTA ARRASAR-HO TOT*... Vetaquí es programa: hem de llevar totes ses lleis que ara hi ha; hem de disoldre i desfer tots es Tribunals, s'Exèrcit i sa Marina; hem de tomar totes ses esglesies...» Sa *Circular num. 2* deia: «...Noltros *volem i necessitam DESTRUIR-HO TOT*... Es militarisme i es clericalisme son es brassos des capitalisme, botxins d'ets homos, assots des pobles, es grans inemics de sa redenció humana.—Fassem benes es brassos i llavò serà bo de fer tair es cap an es monstro... ¡Preparau-vos, treballadors!... aquí teniu sa recepta de sa *pandastita* (un explosiu per fer bombes)».—Si el Sr. Cirer tenia es malgust de negar s'autenticitat d'aqueis documents, li recordariem que En Ferrer en carta que dia d'octubre de 1909 escrigué de dins sa presó an En Malato, es seu gran company d'Anarquia i que's publicà dins un llibre, estampat fora d'Espanya, confessà que era seu aquell borrador des discurs an es congrés lliurepensador de Madrid l'any 1892; en quant a ses dues *Circulars*: eren escrites amb màquina i duïen correccions manuscrites, que es calígrafs que orde des Tribunal Militar les examinaren, declararen que pareixien lletra d'En Ferrer; i aquest no tengué a bé defensar-se'n ni es seu defensor en motà gota tampoc.

b.

Coses que's callen per sabudes.

Passem per alt s'enfilai sens fi d'horribles brutors de sa vida íntima d'En Ferrer, ets escàndols de barbies amb sa seua dona, que d'acabada que s'arribà a veure, li desparà dos tirs de revolver; no parlem de sa seua vida porqueny amb s'escriptor anarquista Na Leopoldina Bonnard an-e qui esampolà 100.000 francs, que ets hereus d'En Ferrer han haguts de restituir; no parlem d'els engins criminals de que's serví per fer sa garangola an aquella senyora fadrinarda i veiarda N'Ernestina Meunier, que acabà, enganada com una xina, per deixar-li devers un milió per fundar una escola-hospici per a lots abandonats, i ell fundà s'*Escola Moderna* per formar *anarquistes d'acció*, allà on Na Meunier era contraria a tota ultransa d'ets *anarquistes d'acció*. com consta per cartes seues. No'n parlem de s'horrible atrocitat d'En Ferrer que, nedant dins sa baldor de doblers, manejant milions, deixava capllevar devers París dues fies seues, guanyant-s'hi la vida una fent de comedianta i s'altra encistant galletes amb dos infans malalts a l'hospital; i ell, En Ferrer, donant-se sa gran vida amb sa seua amiga Na Soledat Villafranca, anarquista de tots vents. Deixem-ho estar tot això de sa vida privada d'En Ferrer, i seguiguem estudiant-lo come polític, a veure si es seus principis polítics les porá quebre maisa mateixa sort que an es des General Lacy.

c.

Lo que volia En Ferrer que fos s'*Escola Moderna* i lo que hi ensenyava.

Amb sos diners de Na Meunier, inimiga d'ets anarquistes, funda En Ferrer s'*Escola Moderna* per fer anar-

quistes. Dia 29 de setembre de 1900 escriu an es seu compare Prats: «...tenc intenció de fundar a Barcelona una escola emancipadora per desterrar des cervells lo que divideix ets homos (relligió, fals concepte de sa propietat, patria, familia, etc.)». —Dia 6 de desembre li escriu: «Haurem de fer de modo i manera que tots es fets de c'escola siguen llibertaris interiorment p'es llibres, pràctiques, etc. pero sensa fer-ne ostentació perque si en féiem, no mos deixarien viure». Dia 18 des mateix mes li torna escriure: «Dins s'escola no s'ha de glorificar Deu ni la Patria ni res». Dins una altra carta a un altre amic seu, que sortí devers es desembre de 1907 dalt la *Gaceta de Colonia*, deia: «Per no retgirar la gent i no donar motiu an es Govern Espanyol per tancar es meu establiment d'ensenyansa, l'anomen *Escola Moderna* i no ESCOLA D' ANARQUISTES CONVENÇUTS. Ara per ara mos hem de contentar amb sembrar dins es cervell de sa jovintut s'idea de violentes agitacions. Ha d'arribar a sebre que **contra s'Autoritat i l'Esglesia no hi ha més que UN REMEÍ: SA BOMBA O ES VERÍ**». — Publica l'homo un programa per un concurs de llibres de text per s'*Escota Moderna*, i fa avinent que tots han de tenir per objecte «arrabassar des cor des jovent totes ses creencies i afalagar-hi tots ets a petits» i passions. — I dins sa carta de 13 de maig de 1905 an aquella gran bruixa de Na Leopoldina Bonnard, deia això altre: «No porem ocupar-mos (dins s'*Escola*) més que de fer reflexions an ets al-lots sobre ses mentides religioses, governamentals, patriòtiques, de justícia, de política, de militarisme, per preparar cervells aposta per una **revolució social**. No mos interessa fer bons obrers, bons empleats, bons comerciants: VOLEM DESTRUIR SA SOCIETAT FINS AN ES FONAMENTS». — Ja hem vist més amunt quines eren ses ensenyanses d'En Ferrer dins s'*Escola Moderna* contra la Patria, sa Bandera nacional, s'Exèrcit, sa propietat, ses lleis, s'Autoritat (Rei o President de República). Contra Deu i Jesucrist no hi havia blasfèmia que no llansassen es llibres i es professors de tal *Escola*.

¿S'atansarà el Sr. Cirer a negar que això eren ses ensenyanses d'En Ferrer? No hu creim.

d.

Bombes de 31 de maig de 1905 i 31 de maig de 1906.

Com En Ferrer era tan trempat per obrar com per ensenyar, i no se contentava en ensenyar s'anarquia, resulta que va compondre amb altres de fer tirar an el Rei d'Espanya una bomba dia 31 de maig de 1905 a París; i, com aquesta no ferí el Rei, n'hi feu tirar una altra a Madrid dia 31 de maig de 1906, quant el Rei venia de casarse. ¿Negarà el Sr. Cirer que En Ferrer va intervenir en so tirar aquestes bombes? Sa de París, se provà, dins sa causa que's va instruir, que l'havien feta amb explosius enviats de Barcelona a París; i es dependents de s'Agència que havia enviats tals explosius a París, declararen que qui los hi havia encaminats era En Ferrer, Bibliotecari de s'*Escola Moderna* i amic íntim d'En Ferrer. Un des processats dins aquella causa, era En Malato, un altre anarquista de casta grossa, carn i ungla amb En Ferrer. — En quant a sa bomba de Madrid, la tirà es mateix Morral, i an En Ferrer l'aplegaren come còmplic de tan horrible atentat, que ocasionà vint morts i un centenar de ferits. Es Fiscal demanava per ell **setze anys de presili**; pero sa masoneria va moure tal rebumbori dins tota Europa a favor d'En Ferrer, que es diari anarquista de París *L'Humanité* dia 10 d'agost de 1909, referint-se a sa sentència de 12 de juny de 1907 que absolgué En Ferrer, va porer avanar-se

de que ets anarquistes i es masons «l'havien salvat». «El salvaren» per que pogués fer l'any 1909 sa *setmana tràgica*; pero aquí sí que no'l pogueren «salvar» i dins un vall de Montjuich quatre bales, en virtut de sentència llegítima i ben fundada, l'enviaren a l'altre mon, perque ja bastaven i sobraven es crims que havia comesos i fets cometre an aquesta vida. — Per lo demés, no ha d'ignorar el Sr. Cirer es judici pobríssim i desventatjósissim que feu d'En Ferrer D. Rafel Salillas, conegut dins Espanya i fora d'Espanya p'es seus estudis penitenciaris i que era Director de sa *Presò-Model* de Madrid com En Ferrer hi estava tancat per lo d'En Morral. En Salillas llavò el pogué estudiar i paumetar d'aprop; i veient que certs professors estrangers presentaven En Ferrer com un gran filòsof i un filàntrop, lo més gros d'Espanya, enflocà una carta a un d'aqueis professors, dient que En Ferrer era una nulidat en tot conceptes, sensa enteniment, sensa cor i això que En Salillas no és cap neo; com sab el Sr. Cirer, fins fa poc és estat un des caps-pares des lerrouxisme.

e.

Sa setmana tràgica.

Es, com hem dit, s'obra-mestra d'En Ferrer. Es revolucionaris han tractat de negar que En Ferrer hi tengués part ni lletgítima per porer dir que ell n'era ben net i per lo mateix que'l fusellaren injustament. Es sa tàctica eterna des revolucionaris, negar fins a ses estrelles; pero an es cas nostro no los val tal enginy perque se feu molta de llum en s'instrucció de sa causa, i llavò se publicà tot, i resulta evident de tota evidència que aquella revolució infame va esser obra d'En Ferrer, que En Ferrer la preparà de lluny amb ses *Escoles Modernes* que fundà a Barcelona i a altres bandes de Catalunya, amb s'envitricollat de societats obreres i de *resistencia* i *Solidaritat obrera* això és una *federació* de 112 societats així, entre les quals feia córrer diners que és una esca meravell'osa per aplegar peix revolucionari. Per no allargar massa aqueix article, no devallarem a espinzellar tots es fets d'intervenció i participació d'En Ferrer en sa *setmana tràgica* que li provaren dins sa causa que es Tribunal Militar li instruí, i que tengué per resultat una sentència de mort contra ell come promotor i director de sa *setmana tràgica*, que dictà amb tota conciencia es *Tribunal Militar*. ¿Nega el Sr. Cirer es fonaments i sa justícia d'aquesta sentència? Ho porem discutir tot lo que ell vulga; estam a sa seua disposició. — I ¿quina fonc sa finalitat d'aquella revolució que mogué i dirigí En Ferrer? ¿Tombar sa Monarquia i posar sa República? ¿Era una protesta contra sa guerra de Melilla? Si era això, ¿per que casi tota s'acció revolucionar'a se dirigí contra esglesies, convents, capellans, frares, monges? ¿Eren causa aqueis de sa guerra de Melilla? Es evident que no. ¿Que era per tombar sa Monarquia? Esta bé, idò ¿per que se limitaren aqueis revolucionaris a saquetjar i cremar esglesies i convents i a perseguir de mort capellans, monges i frares? ¿Eren aqueis tal volta sa Monarquia? ¿Quin era idò s'ideal des revolucionaris aqueis? En Ferrer mateix l'expressà amb poques paraules dia 28 d'aquell juriol a D. Juan Puig i Ventura, de Masnou, lerrouxista, *Llarc* de mal nom, an-e qui En Ferrer deia que hi havia que excitar la gent d'allà (Masnou) a *secundar es moviment de Barcelona, a cremar esglesies i convents*. En Llarc cau a dir-li que no comprenia com fent això havia de venir sa República; i En Ferrer li surt tot d'una amb aquesta: — *¿Què m'importa a mi de sa República? ¡A mi lo que m'interessa es que hi haja revolució!* — Això declarà En Llarc davant es Tribunal que li havia dit En Ferrer, i le hi sos-

tengué en sa acarada que li feu tenir es Tribunal amb En Ferrer. — I aquell mateix dia 28 de juriol, tornant En Ferrer amb En Llarc de Premià de Mar, trobaren un escabotell de jovenots que venien de Barcelona i contaven ses barbaritats revolucionaries que hi havien vistes fer, i En Ferrer s'exclamà: — *Bé va així! Coratge! E-hi ha que destruir-ho tot!* Sí, això va esser tot s'ideal des revolucionaris de juriol, d'aquella tractalada de lladres, incendiàris i assassins que En Ferrer capitanejava: *destruir-ho tot, arrasar-ho tot, fer fer flamada a tot*. Això era tot s'ideal d'En Ferrer. De manera que no era més que un *negatiu*; no volia construir; només volia, tomar, esfondrar, esveir, destruir, matar. I si no, ¡que mos diga el Sr. Cirer quina *cosa positiva* volia fer En Ferrer? ¿quin era es seu programa fora de matar el Rei i la Reial Familia i es Ministres del Rei i es capitalistes i es capellans i es frares i ses monges? quin era es seu programa fora de cremar esglesies i convents i tirar bombes a ses Autoritats i moure Revolució, no per sustituir lo existent per una cosa millor, sino just p'es pler de destruir, d'arrasar, de matar? Ja hu hem vist: amb s'*Escola Moderna* no volia fer bons obrers ni bons empleats ni bons industrials; no volia fer més que *anarquistes convençuts* PER DESTRUIR-HO TOT, per ARRASAR-HO TOT!

Ara bè, ¿com el Sr. Cirer tengué pit per sostenir dins sa discussió de s'Ajuntament sobre es monument d'En Ferrer que es cas d'aquest pot esser com es cas des General Lacy, això és, que, així com an aquest sa seua generació el fusellà i sa generació subsegüent el glorificà dedicant-li una làpida an es Castell de Bellver, així també pot succeir que una generació futura glorifici En Ferrer? ¿Com pot creure el Sr. Cirer que mai per mai ses idees revolucionaries d'En Ferrer de *destruir-ho tot, d'arrasar-ho tot*, de fer revolució per fer-ne, p'es gust de fer-ne, siguen ses idees corrents de tot una generació, de cap Estat organitzat, de cap Estat civilisat? Pero ¿es tan sols concebible que mai per mai haja damunt la terra un poble civilisat, una nació mitjanament organitzada que sa majoria d'ella profés ses idees d'En Ferrer i vulga glorificar tals idees? ¿E-hu creu el Sr. Cirer, que mai per mai hi haja damunt la terra una nació ni un Estat a on sa majoria de sa gent pensi com pensava En Ferrer, professi ses idees revolucionaries que professava En Ferrer? Es una cosa que repugna, Sr. Cirer. No, no és possible; no és tan dolenta s'humanitat. En Ferrer era un *monstruo*, i es *monstruos* no son ni foren ni seran mai sa regla general; no passen mai d'una *excepció*, dolorosa i avergonyidora Sr. Cirer. Per lo mateix la «síntesis» que el Sr. Cirer demanà que li publicàs *La Almudaina* de seu discurs sobre es monument d'En Ferrer, no passa d'una... *becada* fenomenal que el Sr. Cirer tengué la dissort de pegar durant sa sessió municipal de dia 27. Deu l'alliber de pegar-ne cap altra de consemblant en tots es dies de sa seua vida, que Deu fassa siguen molts, ben molts. Amén.

4.

Tot los siga enhorahona.

A sa sessió que s'Ajuntament de Ciutat celebrà dilluns dia 3 feren constar es seu vot a favor de que's demàn an es Govern Belga s'esbucada des monument-Ferrer es Retgadors Srs. Llompert, Carbonell, Fons i Servera. Això demostra que aqueis senyors se serveixen des suc de cervell que Deu les donà, ben diferent de tants d'altres que demostren massa sovint no servir-se'n gens, gens.

Pobrets! Deu se'n apiat! Amén!

Es Centenari des restabliment de la Companyia de Jesús

Ja sabeu que la Companyia de Jesús la fundà St. Ignaci de Loyola a París l'any 1514, el papa Paul III l'aprovà l'any 1540, i, quant St. Ignaci se morí, l'any 1556, ja s'era extesa per tot lo mon, trebaiant tots es qui la formaven, que's deien *jesuïtes*, a la Major Gloria de Deu, exercint per tot arreu es Ministeris de Predicar i Confessar en terres de feels i d'heretges i d'infels, dedicant-se a s'ensenyansa des jovent i a tots es rams des sebre humà i a convertir ses nacions gentils de cap a cap de mon. Una activitat apostòlica i un zel per la *Major Gloria de Deu* com desplegà dins totes ses nacions la Companyia de Jesús desde es primer moment de sa seua existencia, no s'era vist mai dins el mon desde es temps que els Apòstols s'escamparen per tota la terra a predicar l'Evangelí a tota criatura i a ensenyar totes les gents. Això va fer que ets heretges i tots ets inímits solapats de l'Esglesia prenguessen es jesuïtes cuantra, com mai hi havien presa cap altra Orde Religiosa; i tan forta arribà a esser sa guerra contra la Companyia de Jesús, i tanta de gent grossa se feren seua es contraris per pegar a la Companyia, que arribaren an es sigle XVIII a tenir amb ells i contra la Companyia casi tots es Reis i Princes cristians, amenassant aqueis de fer un Cisma, de separar es seus Estats de s'obediencia del Papa si el Papa no esveia canonicament la Companyia de Jesús. Ses coses arribaren a tal extrem que el papa Clement XIV va creure que es bé de l'Esglesia aconsejia sacrificar l'Orde de St. Ignaci i la suprimí per Breu de 21 de juriol de 1773 *Dominus ac Redemptor*. Es reis catòlics havien exigít s'aveïment de la Companyia, pero llavò l'Emperatriu de Russia, Catalina II, cismàtica, i el Rei de Prussia, Frederic II, heretge luterà, reclamaren es jesuïtes p'es seus respectius dominis catòlics, i el Papa consentí que n'hi anassen i s'hi conservassen come tals jesuïtes. El papa Pio VI ja la volia restablir a la Companyia dins tota l'Esglesia; es seu successor Pio VII la restablí dins el Reine de Napolis l'any 1804, i dia 7 d'agost de 1814 dins tota l'Esglesia per la bul'la *Sollicitudo omnium ecclesiarum*. De manera que ahir va fer cent anys de tan célebre restabliment. De llavò ensà es Jesuïtes tornen treballar a l'uf per la *major Gloria de Deu* dins tot lo mon, odiadíssims de tots es contraris de Deu i de l'Esglesia, pero estimadíssims de tots es catòlics de cor i de sentit comú. LA AURORA no's dona per negú a estimar la Companyia de Jesús; per això n'està contentíssima d'aqueix Centenari, i envia a tota la Companyia sa més coral enhorahona. ¡Deu fassa que en puga celebrar molts d'aqueis centenaris, tants com el mon siga mon! Amén!

Secció local

Dijous de la setmana passada feu saó grossa a certes bandes, i a altres mitja saó i a altres no tant; pero es ploure fonc prou general, i no feu trons ni llamps, gracies a Deu. Deu fassa que sia aprofitant tal saó.

Diumenge passat an es *Porí* hi hagué festa grossa de la Mare de Deu del Carme, Titular d'aquella esglesia Vicarial. Se cantà un bon ofici i Mn. Antoni Servera s'hi deixà caure un sermó d'aquells rimats.

Dimars va esser sa festa de St. Domingo a s'esglesia de St. Vicens Ferrer: resulta una festa de primera bona. A las nou arribaren ets al-lots de sa *Gimnasia Rítmica* i sa *Capella de Lluchmajor*; sortiren a rebre-los a sa plassa des Carril es Frares Dominics, s'Ajuntament, sa Musica, s'al'lolea de sa *Gimnasia Rítmica*, vestits d'uniform, amb sos altres Congregants de la *Milicia Angèlica* i molt de poble. S'espitxa tota aquella gernació a s'esglesia de St. Vicens Ferrer, comensa l'ofici amb tota sa solemnitat que és de creure, cantant-lo sa *Capella de Lluchmajor*; un frare Caputxi té es sermó, que justament va esser en foraster (¡quin llastimal!). A's cap-vespre a sa *Clasta* des Convent hi hagué gran funció de *Gimnasia Rítmica* i de sa mateixa *Capella*, a on aqueis Lluchmajorers se lluiren fora mida i donaren gust a la gent com poques vegades se veu. Lo demés de sa festa anà també beníssim, sobre tot sa benedició de sa cisterna despres de *Completes* des vespre abans.

Dimars feren una crida, dient: 1er. Que dins vuit dies, ets *excedents de cupo* d'entany vagen a la *Sala* a recuir es Pas; 2^{on}. Que es qui tenen beies a menor distancia d'un kilometre de cases, vinyes o camins, que les decantin; de lo contrari s'Autoritat se'n farà càrrec; i 3er. Que no sia negú que s'atans a pellucar mel'les per dins terra d'altri fins passat dia 15 de setembre.

Per ventura mai s'era vist a Manacor haver-hi per St. Domingo gra sensa segar, com s'es vist enguany, que encara se'n veuen redols drets.

Tipo-lit. de Amengual y Muntaner